

III.3 Ochrana průmyslových práv

Počty přihlášek vynálezů, resp. počty udělených patentů jsou tradičně považovány za jeden z ukazatelů úspěšnosti výzkumných, vývojových a inovačních činností.

Patent je veřejná listina vydaná příslušným patentovým úřadem, která poskytuje právní ochranu na vynález po dobu až 20 let (pokud jsou spláceny udržovací poplatky), a to na teritoriu, pro něž byl úřadem vydán.

O patent se žádá podáním **patentové přihlášky** vynálezu u příslušného patentového úřadu. Přihláška vynálezu musí splňovat náležitosti formální a obsahové. Sestává z žádosti o udělení patentu na vynález, z popisu dosavadního stavu techniky s uvedením jeho nevýhod, z instruktivního popisu řešení podle vynálezu (zpravidla doplněného technickými nákresey, grafy, vzorci, sekvencemi), z patentových nároků a z anotace. Přihláška se podává ve všech státech, ve kterých potenciální majitel patentu požaduje ochranu. Každá patentová přihláška musí také obsahovat jméno a adresu vynálezce (někdy také označovaného jako původce) a osoby, firmy nebo instituce přihlašující patent (vynálezce a přihlašovatel mohou být jedna a táž osoba).

Technické řešení **užitného vzoru**, které je jeho podstatou a je jím po vydání osvědčení o zápisu chráněno, nemusí dosahovat dimenzí vynálezu. Požaduje se však, aby přesahovalo rámec pouhé odborné dovednosti, nebylo jen vnější úpravou výrobku, a bylo průmyslově využitelné. Užitém vzorem nelze chránit výrobní postupy. Mezinárodní ochranu poskytuje užitém vzorům podle Pařížské úmluvy asi 40 států.

Patentová data členěná podle kraje původce vynálezu jsou tříděná tzv. zlomkovou metodou (např. když čtyři vynálezci z různých krajů vyplní společně patentovou přihlášku, jedna čtvrtina tohoto patentu se přičítá každému kraji).

Patentová data jsou členěna také podle mezinárodní patentové klasifikace (IPC). Jestliže je jednomu patentu přiřazeno více IPC kódů, je jeho indikace přiřazena prvnímú kódu IPC. Na základě IPC pak jsou dále přihlášky tříděny v rámci tzv. „biotechnologických“, „ICT“ a „high-tech“ výrobků, resp. jejich skupin.

Udělování evropských patentů je úkolem **Evropské patentové organizace** (dále jen EPO - European Patent Organization), která jej plní prostřednictvím svého výkonného orgánu Evropského patentového úřadu, pod dohledem Správní rady složené ze zástupců všech smluvních států. Evropský patentový úřad má sídlo v Mnichově a pobočky v Berlíně, Haagu a Vídni.

Úřad pro patenty a ochranné známky ve Spojených státech (USPTO – The United States Patent and Trademark Office) je národním patentovým úřadem USA. USPTO data se, na rozdíl od EPO dat, týkají pouze udělených patentů. USPTO publikuje patentovou přihlášku pouze tehdy, pokud je patent udělen (což může v některých případech trvat až pět let).

Podrobné statistické údaje a metodiku v oblasti statistik ochrany průmyslového vlastnictví v ČR naleznete na webových stránkách ÚPV¹ a v souborné publikaci ČSÚ: „Ukazatele vědy a technologií v ČR za období 1995-2002“ (kapitola 13)².

Nejnovější mezinárodní data a metodika jsou pak volně dostupné na webových stránkách EPO, USPTO, WIPO³, Eurostatu a OECD mimo jiné v publikacích: „Main Science and Technology Indicators 2005/1“ a „OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2005“⁴.

V České republice jsou údaje týkající se přihlášek vynálezů, patentů a užitných vzorů shromažďovány Úřadem průmyslového vlastnictví (dále jen ÚPV) ČR. Údaje za ČR jsou dále tříděna ČSÚ dle patentového manuálu⁵ podle data publikování přihlášky vynálezu ve věstníku ÚPV (na rozdíl od dat zveřejněných v ročence ÚPV, jež jsou tříděna podle data podání přihlášky vynálezu).

¹ <http://www.upv.cz/>

² <http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/p/9610-04>

³ www.epo.org , www.uspto.gov , www.wipo.int

⁴ www.oecd.org/sti/scoreboard

⁵ <http://www.oecd.org/dataoecd/33/62/2095942.pdf>

III. VÝSLEDKY VaT - Ochrana průmyslových práv

Tab. 64. Přihlášky vynálezů a udělené patenty od původců z ČR u ÚPV ČR*

Ukazatel	Přihlášky				Patenty				Užitné vzory	
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004	2001	2004
Celkem	552	526	493	529	237	254	226	284	1 035	1 005
podle patentových tříd										
A Lidské potřeby	62	65	80	72	31	30	21	48	257	233
B Průmyslová technika; doprava	138	134	113	122	52	64	59	69	293	261
C Chemie; hutnictví	94	84	80	71	55	63	64	74	54	54
D Textil; papír	35	30	36	32	17	21	9	4	21	10
E Stavebnictví	48	46	38	57	23	15	12	16	128	142
F Mechanika; osvětlení; topení; zbraně	101	83	70	74	30	35	33	39	156	135
G Fyzika	51	56	47	69	20	12	20	22	72	118
H Elektřina	23	28	29	32	9	14	8	12	54	52
vybrané oblasti										
hi-tech oblast celkem	14	29	17	23	14	11	3	13	24	34
Letectví	1	7	4	0	2	3	0	0	6	6
Počítače a automatiz. zařízení	5	8	5	13	3	0	1	4	5	13
Komunikační technologie	3	9	6	5	1	2	0	3	11	13
Lasery	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Mikroorganické a genetické inženýrství	4	5	2	4	8	6	1	6	1	0
Polovodiče	1	0	0	1	0	0	1	0	0	2
ICT oblast celkem	42	50	41	60	16	16	13	18	62	85
Telekomunikace	5	7	5	10	0	1	0	7	13	14
Spotřební elektronika	1	4	1	2	1	2	0	0	8	3
Počítače, kancelářská technika	10	13	8	15	5	2	1	5	10	18
Ostatní ICT	26	26	27	34	10	11	12	6	31	50
oblast biotechnologií	5	6	4	3	7	7	4	5	1	1
podle krajů										
Hl. m. Praha	130	150	129	115	51	67	61	68	222	229
Středočeský kraj	63	47	28	48	26	20	17	37	82	102
Jihočeský kraj	15	12	16	11	11	6	5	8	44	47
Plzeňský kraj	19	16	19	23	12	12	5	13	33	32
Karlovarský kraj	5	3	3	8	0	1	2	3	17	9
Ústecký kraj	26	25	18	17	8	16	6	13	25	33
Liberecký kraj	37	47	33	28	17	21	24	17	39	33
Královehradecký kraj	28	29	34	35	7	9	16	21	51	75
Pardubický kraj	25	22	37	35	7	17	14	10	48	45
Vysočina	23	12	13	23	20	13	4	2	38	28
Jihomoravský kraj	66	62	71	74	43	31	31	32	140	114
Olomoucký kraj	24	24	20	37	9	11	8	11	75	67
Zlínský kraj	32	27	32	21	8	16	15	18	58	43
Moravskoslezský kraj	59	49	40	53	18	14	18	31	163	148

Zdroj: *Úřad průmyslového vlastnictví ČR a vlastní dopočty ČSÚ

III. VÝSLEDKY VaT - Ochrana průmyslových práv

Tab. 65. Počet patentových přihlášek¹ u EPO² podle země původce vynálezu

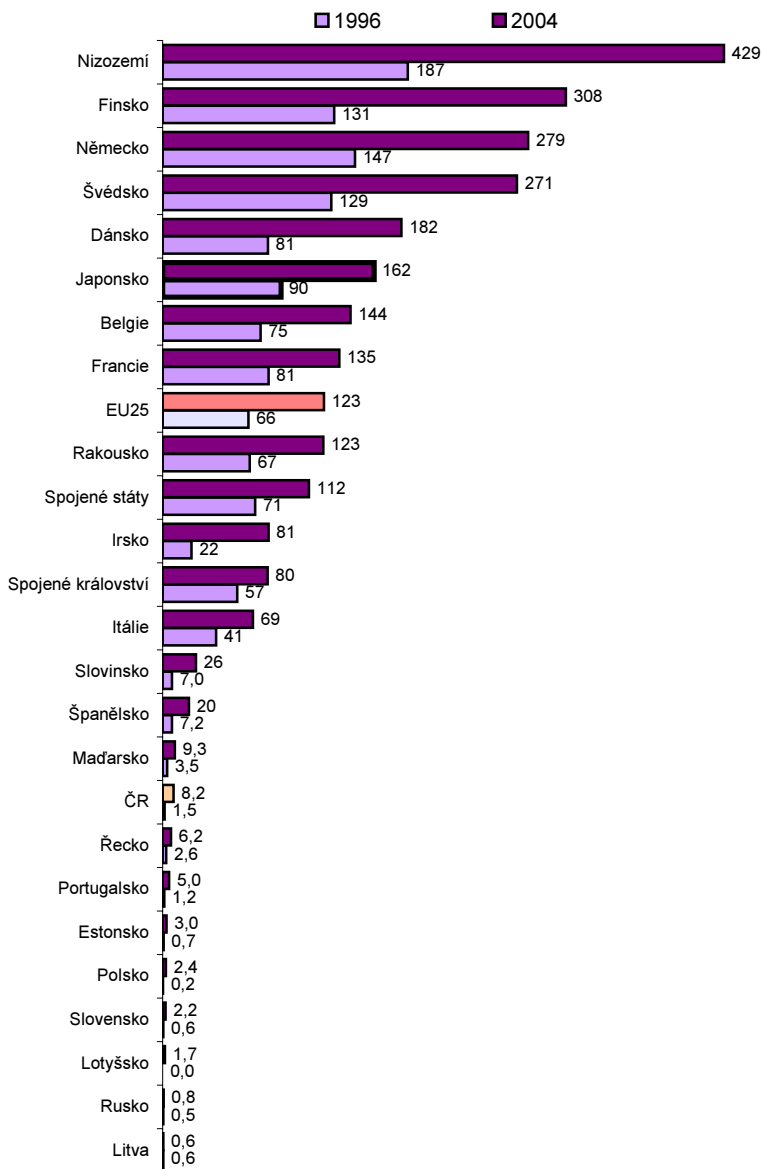
	1996	2000	2001	2002	2003	2004
Celkem	64 035	100 692	110 025	106 243	116 613	123 706
Belgie	758	1 111	1 214	1 328	1 374	1 493
Česká republika	15	37	43	39	58	84
Dánsko	423	714	816	778	867	984
Estonsko	1	0	3	0	7	4
Finsko	670	1 223	1 571	1 608	1 480	1 608
Francie	4 685	6 791	6 804	6 853	7 431	8 079
Irsko	80	212	257	238	270	326
Itálie	2 322	3 199	3 329	3 336	3 676	3 998
Litva	2	0	2	1	2	2
Lotyšsko	0	0	1	1	2	4
Maďarsko	36	48	51	64	58	94
Německo	12 013	20 104	21 308	21 039	22 701	23 044
Nizozemí	2 901	4 435	5 371	5 054	6 459	6 974
Polsko	8	18	18	27	40	93
Portugalsko	12	22	48	23	39	52
Rakousko	529	809	812	929	1 010	1 000
Řecko	28	45	62	43	66	69
Slovensko	3	13	8	10	14	12
Slovinsko	14	25	31	31	43	51
Spojené království	3 339	4 359	4 853	4 709	4 843	4 791
Španělsko	282	525	582	603	695	846
Švédsko	1 138	2 305	2 548	2 565	2 562	2 429
EU10 (NMS)	91	164	172	202	261	372
EU15	29 247	46 001	49 712	49 254	53 637	55 876
EU25	29 338	46 165	49 884	49 456	53 898	56 248
Austrálie	402	532	669	889	870	882
Japonsko	11 357	17 124	19 845	15 912	17 534	20 584
Kanada	567	1 336	1 341	1 449	1 609	1 721
Korea	395	959	1 165	1 408	2 075	2 871
Norsko	169	306	330	365	358	368
Nový Zéland	60	92	111	144	145	135
Spojené státy	18 668	28 499	30 450	30 118	31 863	32 625
Švýcarsko	2 212	3 561	3 808	3 882	4 180	4 663
Turecko	1	20	21	30	46	66
Bulharsko	5	5	8	6	13	16
Rumunsko	1	2	7	7	4	11
Čína	22	130	156	203	334	405
Izrael	177	607	637	665	673	764
Rusko	68	87	113	88	122	120
ostatní	672	1 437	1 632	1 798	3 090	2 438

Zdroj: Evropský patentový úřad, ročenky 1996 a 2000 až 2004

¹ Počet evropských přihlášek a Euro-PCT přihlášek vstupujících do regionální fáze

² Evropský patentový úřad (European Patent Office)

Graf 131: Přihlášky patentů u EPO; 2004 (počet/mil. obyvatel)

Zdroj: Evropský patentový úřad, ročenky 1996 a 2000 až 2004, Eurostat, září 2005 a vlastní dopočty ČSÚ

III. VÝSLEDKY VaT - Ochrana průmyslových práv

Tab. 66. Počet high-tech patentových přihlášek¹ u EPO² podle země původce vynálezu; 2002

	High-tech celkem	CAB	MGE	AVI	CTE	SMC	LSR
Belgie	286	83	63	3	102	34	1
Česká republika	5	2	2	0	1	0	0
Dánsko	241	48	78	0	101	8	5
Estonsko	3	0	3	0	0	0	0
Finsko	624	145	26	1	444	8	1
Francie	1 888	565	240	37	875	130	39
Irsko	104	35	9	0	43	9	9
Itálie	411	123	43	9	179	50	7
Litva	4	1	2	0	0	1	1
Lotyšsko (2001)	1	0	0	1	0	0	0
Maďarsko	41	7	7	1	26	0	0
Německo	3 750	976	649	55	1 582	445	43
Nizozemí	1 498	468	116	4	751	157	2
Polsko	12	2	5	0	2	2	2
Portugalsko	8	1	4	0	2	0	2
Rakousko	192	48	33	1	82	26	2
Řecko	15	2	5	1	7	0	0
Slovensko	5	2	0	0	1	1	0
Slovinsko	7	1	2	0	3	0	0
Spojené království	1 911	671	304	28	737	113	57
Španělsko	143	34	38	3	63	5	1
Švédsko	666	198	54	5	367	28	13
EU10 (NMS)	78	15	21	1	35	4	3
EU15	11 739	3 399	1 663	147	5 335	1 014	182
EU25	11 818	3 414	1 684	148	5 370	1 018	184
Japonsko	5 144	1 675	471	17	1 895	969	118
Kanada	770	214	143	10	363	30	10
Norsko	104	34	16	1	50	3	0
Spojené státy	13 923	5 292	2 677	111	4 318	1 315	210
Švýcarsko	413	141	74	6	129	53	10
Turecko	1	0	0	0	1	0	0
Bulharsko	5	3	0	0	1	1	0
Rumunsko	5	3	0	0	1	0	1
Rusko	75	25	23	2	17	4	4

Zdroj: Eurostat, září 2005

¹ podle data podání přihlášky

² Evropský patentový úřad (European Patent Office)

CAB - Počítače a automatizované řídicí zařízení

MGE - Mikroorganické a genetické inženýrství

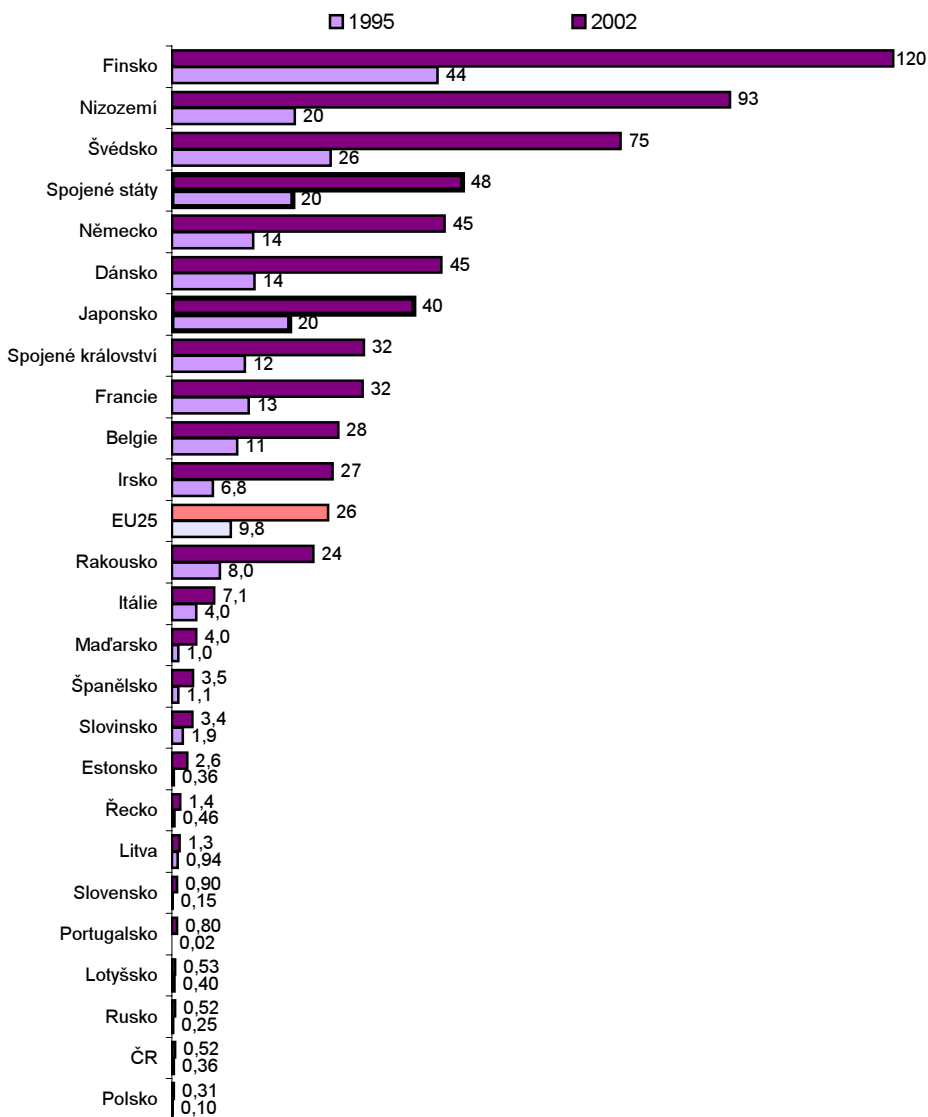
AVI - Letectví

CTE - Komunikační technologie

SMC - Polovodiče

LSR - Lasery

Graf 132: High-tech přihlášky patentů u EPO; 2002 (počet/mil. obyvatel)

*pro údaje roku 1995 platí - Estonsko, Lotyšsko, EU-25 (1996); Litva (1997)

*pro údaje roku 2002 platí - Lotyšsko (2001)

Zdroj: Eurostat, září 2005 a vlastní dopočty ČSÚ

III. VÝSLEDKY VaT - Ochrana průmyslových práv

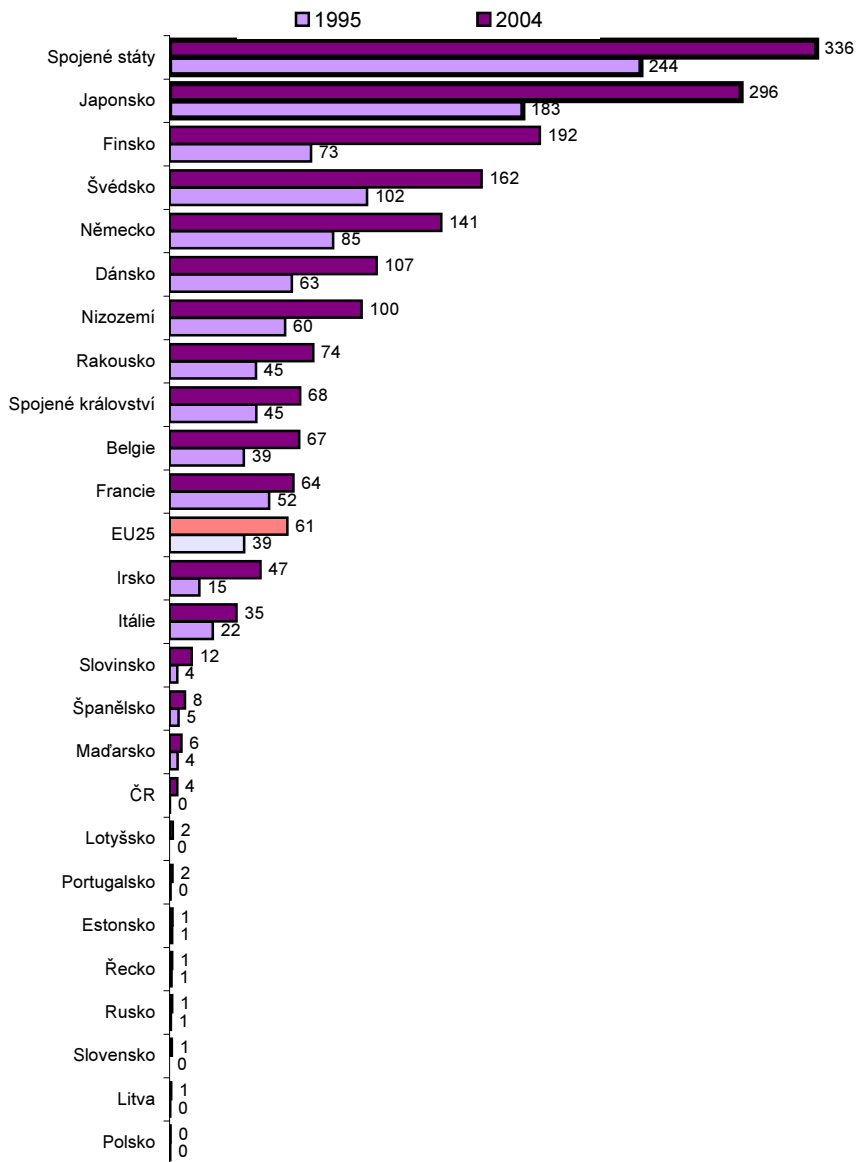
Tab. 67. Počet udělených patentů u USPTO¹ podle země původce vynálezu

	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Celkem	114 241	182 223	187 822	177 317	189 597	187 170
Belgie	391	807	805	772	762	698
Česká republika	1	42	32	24	38	40
Dánsko	333	536	532	569	609	580
Estonsko	2	2	4	5	4	2
Finsko	375	679	778	805	904	1 002
Francie	2 991	4 392	4 576	4 289	4 228	3 846
Irsko	56	128	174	136	187	190
Itálie	1 273	1 915	2 052	1 945	2 015	2 009
Litva	1	2	4	2	4	3
Lotyšsko	0	2	0	1	2	4
Maďarsko	43	41	57	49	67	62
Německo	6 946	10 978	12 128	11 529	12 361	11 623
Nizozemí	929	1 484	1 465	1 604	1 640	1 619
Polsko	10	9	20	14	16	18
Portugalsko	5	10	16	12	12	16
Rakousko	356	544	653	535	627	606
Řecko	11	22	23	21	26	15
Slovensko	0	3	3	8	5	6
Slovinsko	8	18	22	16	16	23
Spojené království	2 642	4 241	4 425	4 076	4 110	4 044
Španělsko	18	3	0	1	0	0
Švédsko	905	1 805	1 946	1 824	1 708	1 452
EU10 (NMS)	69	122	145	119	156	162
EU15	17 261	27 592	29 619	28 170	29 244	27 756
EU25	17 330	27 714	29 764	28 289	29 400	27 918
Austrálie	572	885	1 041	955	1 040	1 079
Japonsko	22 991	34 563	34 875	34 954	37 862	37 734
Kanada	2 535	4 060	4 157	3 809	3 869	3 980
Korea	1 175	3 699	3 783	3 755	4 198	4 590
Norsko	142	266	292	262	277	271
Nový Zéland	59	149	147	162	171	187
Spojené státy	64 562	100 548	101 619	93 347	99 898	97 913
Švýcarsko	1 236	1 516	1 574	1 489	1 513	1 406
Turecko	3	5	14	16	21	31
Bulharsko	4	2	5	1	9	8
Rumunsko	1	4	10	5	8	8
Čína	69	143	239	347	442	551
Izrael	440	856	1 023	1 042	1 265	1 157
Rusko	90	192	242	198	208	187
ostatní	3 066	7 672	9 086	8 738	9 475	10 210

¹ Americký úřad pro patenty a ochranné známky (United States Patent and Trademark Office)

Zdroj: United States Patent and Trademark Office "Performance and Accountability Report Fiscal Year 2004"

Graf 133: Udělené patenty USPTO; 2004 (počet/mil. obyvatel)

Zdroj: United States Patent and Trademark Office "Performance and Accountability Report Fiscal Year 2004",
Eurostat, září 2005 a vlastní dopočty ČSÚ

III. VÝSLEDKY VaT - Ochrana průmyslových práv

Tab. 68. Počet high-tech udělených patentů u USPTO¹ podle země původce vynálezu; 2002

	High-tech celkem	CAB	MGE	AVI	CTE	SMC	LSR
Belgie	91	22	28	2	20	19	0
Česká republika	2	1	1	0	0	0	0
Dánsko	88	16	44	0	23	2	3
Estonsko	2	0	2	0	0	0	0
Finsko	267	38	7	2	211	9	1
Francie	717	242	89	39	236	100	11
Irsko	31	15	3	0	11	2	1
Itálie	252	98	18	4	32	95	5
Litva	0	0	0	0	0	0	0
Lotyšsko	1	1	0	0	0	0	0
Maďarsko	5	1	3	0	1	0	0
Německo	1 283	451	152	42	304	285	49
Nizozemí	247	77	42	1	70	55	2
Polsko	2	0	0	0	0	1	0
Portugalsko	1	0	0	0	1	0	0
Rakousko	53	9	15	1	22	4	3
Řecko	3	0	1	0	1	0	0
Slovensko	0	0	0	0	0	0	0
Slovinsko	3	0	1	0	0	2	0
Spojené království	837	343	133	21	262	68	11
Španělsko	55	35	5	5	8	2	0
Švédsko	339	75	26	3	204	29	3
EU10 (NMS)	14	3	7	0	1	3	0
EU15	4 266	1 421	563	120	1 403	669	89
EU25	4 279	1 424	570	120	1 405	672	89
Japonsko	9 618	4 106	238	22	2 119	2 938	194
Kanada	620	246	101	15	234	16	9
Norsko	29	16	1	1	9	2	0
Spojené státy	21 957	10 282	2 058	307	4 807	4 203	301
Švýcarsko	133	39	34	4	29	21	5
Turecko	2	1	0	0	1	0	0
Bulharsko	1	1	0	0	0	0	0
Rumunsko	1	0	0	0	1	0	0
Rusko	52	17	12	2	8	11	2

Zdroj: Eurostat, září 2005

¹ Americký úřad pro patenty a ochranné známky (United States Patent and Trademark Office)

CAB - Počítače a automatizované řídicí zařízení

MGE - Mikroorganické a genetické inženýrství

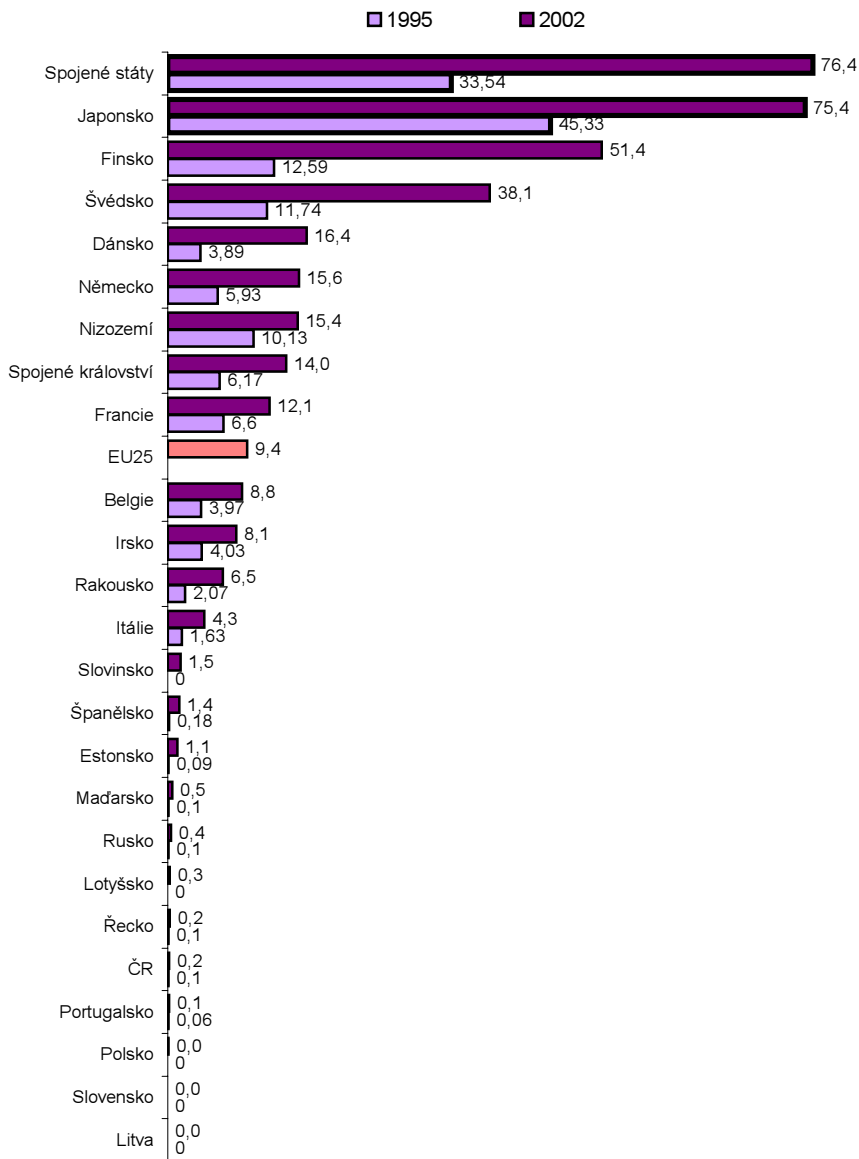
AVI - Letectví

CTE - Komunikační technologie

SMC - Polovodiče

LSR - Lasery

Graf 134: High-tech udělené patenty u USPTO; 2002 (počet/mil. obyvatel)

Zdroj: Eurostat, září 2005 a vlastní dopočty ČSÚ